Samenvoeging SvPO scholen in één stichting middels bestuursoverdracht

Fusie-effectrapportage

1 september 2021

- Achtergrond

Bij de start van de SvPO gold bij wet nog de oude interpretatie van de levensbeschouwelijke richting, waarbij een school slechts vanuit één richting gestart mocht worden. Omdat de SvPO-scholen vanuit verschillende richtingen gestart zijn (katholiek, protestant, islamitisch, humanistisch, algemeen bijzonder), moest iedere school in een aparte stichting komen.

In 2013 heeft de Raad van State de SvPO gelijk gegeven dat het wel degelijk mogelijk is om een school te starten met verschillende levensbeschouwelijke richtingen. Dat bood de mogelijkheid om de acht scholen alsnog onder één stichting onder te brengen. De SvPO had echter ondertussen de organisatie al aangepast aan de situatie met verschillende stichtingen. De acht schoolstichtingen hebben dezelfde personen in het bestuur (personele unie) en alle statuten, reglementen, enz. zijn identiek. Ook de jaarverslagen en de schoolgidsen zijn gelijk. Daardoor ontbrak de urgentie om de scholen in een enkele stichting onder te brengen, ondanks dat de Raad van State daar dus wel toestemming voor had gegeven.

- Aanleiding

Recente ontwikkelingen maken dat alsnog een noodzaak is ontstaan om de scholen in dezelfde stichting onder te brengen. Er is nu al een grote verbondenheid tussen de schoolstichtingen in organisatorisch en financieel opzicht en qua aansturing. De inspectie brengt daarom ook vrijwel identieke rapporten uit over de scholen. Echter doordat de scholen in verschillende stichtingen zijn ondergebracht ontbreekt de mogelijkheid om de onderlinge verbondenheid in één jaarrekening en in één jaarverslag te presenteren. Dat maakt het voor belanghebbenden zoals de onderwijsinspectie en de MR’en lastiger om hun toezichtsrol te vervullen. Het maakt de scholen kwetsbaar qua reputatie omdat in de buitenwereld het gebruik van verschillende stichtingen kan worden opgevat als een moedwillige financiële constructie.

Door de scholen, middels een bestuursoverdracht, in één rechtspersoon samen te laten werken, maken we de organisatie simpeler en daardoor transparanter en versterken we de mogelijkheden van de inspectie en de medezeggenschap om hun rol te spelen. Specifiek geeft de bestuursoverdracht ook de mogelijkheid om een Gemeenschappelijke (schooloverstijgende) MR (GMR) in te richten, zodat schooloverstijgende aspecten ook in een schooloverstijgende MR besproken kunnen worden. Wij denken hiermee doelmatiger de middelen van de scholen te besteden, terwijl we het toezicht versterken, hetgeen een kwaliteitsimpuls geeft voor de organisatie. De samenvoeging heeft als effect dat de administratieve organisatie eenvoudiger wordt en beter valt uit te leggen aan betrokkenen.

- Samenvoeging

De bedoeling is dat het bestuur van de acht SvPO scholen wordt overgedragen aan één nieuw op te richten stichting.

bestuur	brin	brin vestiging	naam
42781	31LB	31LB00	SvPO Deventer
42718	31CZ	31CZ00	SvPO Geldermalsen
42779	31LA	31LA00	SvPO Hengelo
42780	31KZ	31KZ00	SvPO Hoorn
42639	30UV	30UV00	SvPO Hurdegaryp
41870	29ZT	29ZT00	SvPO Kapelle
42749	31FG	31FG00	SvPO Amsterdam
42748	31FH	31FH00	SvPO Utrecht

Er is in formele zin sprake van een ‘bestuurlijke overdracht’ volgens de ‘Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs’.

- Fusieproces

De beoogde bestuursoverdracht is op 31 december 2021, zodat de scholen financieel op kalenderjaar kunnen afsluiten, en de nieuwe stichting op 1 januari 2022 actief wordt.

Belangrijke mijlpalen zijn het organiseren van instemming bij de interne toezichthouders, de instemming van de MR’en van de acht scholen, het advies van B&W van de gemeenten waarin de acht betrokken scholen gevestigd zijn, en de toelating door DUO bij het toetsen van de beoogde bestuursoverdracht.

We mikken op uiterlijk 1 november om de gevraagde instemmingen en adviezen (MR’en en B&W) te ontvangen. Dit wordt een parallel proces.

Daarnaast zullen in najaar van 2021 alle juridische voorbereidingen worden gedaan. Het gaat om het notarieel stichten van een nieuwe stichting, het onderhands contractueel regelen van de bestuurlijke overdracht alsook het voorbereiden van de overname van contractuele verplichtingen. Het gaat daarbij met name om personeel, doordecentralisatie-contracten, huurcontracten, andere inkoopcontracten en erfpachtcontracten. Ook zal de administratie worden heringericht zodat de verschillende scholen met een aparte kostenplaats in één jaarrekening verslag kunnen doen. Na de formele fusie zal een verkiezing voor de GMR worden georganiseerd.

- Alternatieven

Er is geen wettelijke noodzaak of verplichting om de bestuurlijke fusie uit te voeren. Een alternatief is dus om de bestuursoverdracht achterwege te laten. Het achterwege laten heeft

echter alleen maar nadelen; namelijk het niet grijpen van een kans om efficiënter te werken en stakeholders beter zicht te geven op de samenhang tussen de scholen.

- Te bereiken doelen van de fusie

Door de versimpeling van de organisatie kunnen middelen nuttiger worden besteed. Eén controle op de jaarrekening is goedkoper dan acht controles. Door de nieuwe bekostigingssystematiek van de Minister krijgen kleine scholen zoals de SvPO-scholen met ingang van 1 januari 2022 minder middelen van het Rijk. We moeten dus op zoek naar optimalisaties om het systeem van kleine klassen te kunnen handhaven. Door een betere verantwoording verbeteren we de dialoog met de inspectie en openen we de mogelijkheid van de dialoog met de MR op bovenschools niveau waardoor de afstemming met de groepen die de MR vertegenwoordigt makkelijker wordt. Het zorgt er voor dat we meer tijd en energie overhouden voor het permanent verbeteren van onderwijs en systemen.

- Wijze waarop medezeggenschapsraden zijn en worden betrokken

De MR'en van de acht scholen wordt gevraagd instemming te geven. De effectrapportage wordt gebruikt om de MR'en te informeren over het doel van de bestuurlijke overdracht en de eventuele gevolgen voor personeel, leerlingen en ouders. De instemming van de MR'en zal onder dit kopje worden toegelicht als het finale document aan DUO wordt aangeboden.

- Wijze waarop leerlingen, personeel en ouders zijn en worden betrokken

Leerlingen, personeel en ouders worden schriftelijk geïnformeerd. De veranderingen voor leerlingen en ouders zijn slechts beperkt. Het zijn immers vooral veranderingen in de machinekamer. Wel direct tastbaar is de mogelijkheid om een GMR in te richten en de mogelijkheid om je daar voor te kandideren.

Voor personeel verandert er ook weinig omdat zij onder dezelfde voorwaarden in dienst blijven. Instanties zoals UWV beschouwen de acht schoolstichtingen ook al als één en dezelfde werkgever. De schoolstichtingen hanteren al dezelfde arbeidsvoorwaarden en dit zal zo blijven. De arbeidsovereenkomsten zullen overgaan op de nieuwe stichting. Medewerkers worden via de schoolleiding nader geïnformeerd.

- Wijze waarop externe belanghebbenden zijn en worden betrokken

De B&W's van de relevante gemeenten wordt gevraagd positief over de bestuurlijke overdracht te adviseren. De adviezen van B&W's zullen onder dit kopje worden toegelicht als het finale document aan DUO wordt aangeboden. Ook zullen de adviezen worden bijgesloten.

De VO scholen die deel uitmaken van de betreffende regio's worden van het voornemen voor bestuurlijke overdracht schriftelijk in kennis gesteld. Anders dan bij sommige andere bestuurlijke overdrachten heeft deze overdracht geen effect op het bestaande aanbod.

De besturen en/of ALV van samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs, waarin SvPO ook bestuurlijk is vertegenwoordigd, zijn allen schriftelijk geïnformeerd over het voornemen.

Omdat het aanbod door de bestuurlijke overdracht niet verandert is er geen effect op de samenwerking binnen het passend onderwijs.

- Omvang en organisatie van de rechtspersoon na fusie

De acht scholen hebben ieder tussen de 180 en de 390 leerlingen. In totaal gaat het om 2.100 leerlingen in het schooljaar 2021/22. Dit zal na de samenvoeging hetzelfde blijven. Gezien de uitgangspunten, vastgelegd in de statuten, blijft kleinschaligheid geborgd.

Het bestuur zal dezelfde opzet houden met een ‘one tier’ bestuur. Net als nu zijn de bestuurders verantwoordelijk voor de acht scholen. De schoolstichtingen hebben nu al dezelfde statuten en reglementen en deze blijven na de samenvoeging gelijk.

In de nieuwe stichting wordt gebruikt gemaakt van een schoolleidersoverleg. Dit overleg bepaalt het operationele beleid van de scholen, en escaleert die zaken die op bestuurlijk niveau moeten worden bepaald. Deze inrichting volgt de nu al bestaande praktijk waarbij schoolleiders in onderling overleg het operationele beleid afstemmen.

De bestuursvoorzitter, de heer van Denderen, heeft aangegeven ‘het stokje op een voor de scholen geschikt moment over te willen geven’. De scholen onderzoeken op dit moment de mogelijkheden om op 1 januari 2022 in de nieuwe stichting een nieuw bestuur te formeren uit een combinatie van één of meerdere schoolleiders die vertrouwd zijn met het concept, aangevuld met een van buiten gerekruteerde bestuurder.

Een van de toezichthoudende bestuurders zal worden aangewezen om na 1 januari 2022 vragen of klachten van personeel, ouders en/of leerlingen te behandelen.

- Gevolgen van de fusie voor de overzichtelijkheid op locatieniveau

Op locatieniveau verandert er eigenlijk niets. De omvang van de schoollocaties wordt door de bestuurlijke overdracht niet beïnvloed. Schoolleiders blijven in de nieuwe situatie het eerste aanspreekpunt voor personeel, leerlingen en ouders. Omdat het beleid al in samenspraak/afstemming met andere locaties wordt bepaald krijgt personeel, leerlingen en ouders via de GMR nu wel de kans om dit ‘bovenschoolse’ beleid via een GMR te beïnvloeden.

- Gevolgen van de fusie voor de betrokkenheid van personeel, leerlingen en ouders

Het SvPO schoolmodel is in verregaande mate ingericht op het uitnutten van schaalvoordelen. Kleine klassen bereiken we door uniformiteit in systemen, processen, regels schooldocumentatie etc. Met de bestuurlijke overdracht krijgen de MR’en nu de kans om gebruik te maken van hun recht om een GMR te starten, waardoor personeel, ouders en leerlingen de kans krijgen om in afstemming met ouders, leerlingen en personeel van andere scholen het bovenschoolse (gezamenlijke) beleid te beïnvloeden. Daardoor wordt het voor het bestuur ook makkelijker om nieuw beleid af te stemmen met de interne belanghouders. De MR’en van de scholen blijven bestaan, maar vanwege het schooloverstijgende beleid mag worden verwacht dat de GMR een belangrijke rol krijgt.

- Gevolgen voor voorzieningen, keuzevrijheid, diversiteit en bereikbaarheid

De bestuurlijke overdracht heeft geen effect op het niveau van voorzieningen. Op de schoollocaties verandert er door de overdracht niets.

- Gevolgen van de samenvoeging voor: voorzieningen op de locaties; de arbeidsvoorwaarden en het personeelsbeleid

De arbeidsvoorwaarden en het personeelsbeleid zijn op de acht scholen al identiek en dat blijft zo: er verandert niets. Ook arbeidsrechtelijk worden de scholen door de instanties al als één en dezelfde werkgever beschouwd vanwege de personele unie van het bestuur. Wel is het zo dat de scholen worden ondergebracht in één stichting. Dit betekent dat het personeel - formeel - een andere werkgever krijgt. Dit heeft voor het personeel geen gevolgen.

- Kosten en baten

De schoolstichtingen werken al lang alsof ze één stichting zijn. Dit wordt nu alleen geformaliseerd. De verwachting is daarom niet dat er enig effect zal zijn op de baten of de kosten. Wel is de verwachting dat schoolleiding en bestuur hun tijd effectiever kunnen besteden.

- Financiële risico's

Een financieel risico kan bij een samengaan ontstaan doordat de ene partij een risico heeft of krijgt, waarvoor de andere partij na het samengaan dan mede aansprakelijk wordt. Doordat het bestuur van alle acht schoolstichtingen altijd gelijk is geweest, is er in elk geval voor geen van de stichtingen sprake van verborgen risico's. De stichtingen kennen elkaar als geen ander. Daar komt bij dat het bestuur altijd op het standpunt heeft gestaan dat de stichtingen gezamenlijk bestuurd moeten worden en dus ook dat als de ene stichting een tekort heeft, de andere stichtingen bijspringen.

Er was dus al sprake van onderlinge aanspreekbaarheid en dat wordt in de nieuwe situatie geformaliseerd. Er is daardoor geen sprake van een toename van de risico's.

De SvPO scholen hebben vrijwel géén schulden (slechts eigen vermogen) terwijl de nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen nagenoeg is voltooid. De exploitatie van de scholen is in een meerjarenbegroting (tot en met 2025) bijgevoegd, en daaruit blijkt een positief resultaat. De financiële positie van de scholen is zeer gezond.

- Niet financiële baten en lasten

De samenvoeging leidt tot een eenvoudiger organisatie en zal de bestuurlijke last enigszins beperken. Er is bijvoorbeeld nog maar één jaarrekening nodig en de inspectie hoeft ook niet meer acht bestuursrapporten samen te stellen. Dat is tevens een illustratie van het belangrijkste voordeel, namelijk dat de organisatie voor belanghebbenden transparanter wordt.

- Evaluatie van de samenvoeging

De voordelen van de samenvoeging zullen na het eerste jaar, dat wil zeggen in het tweede jaar, zichtbaar zijn. Denk aan een gezamenlijke jaarrekening, mogelijk ook een gezamenlijk

bestuursrapport van inspectie, e.d. Een voor de hand liggend moment voor evaluatie is dus twee jaar na de samenvoeging.